

DC4EU JA OPINTOTIETOJEN VAIHDON KENTTÄ EUROOPASSA

KRISTIINA LAPIO, OPETUSHALLITUS

08.09.2023

Co-Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the granting authority. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

DC4EU project is co-funded by the EU's Digital Europe Programme under Grant Agreement no. 101102611

**Co-funded by
the European Union**

DC4EU

TARKOITUKSENA PILOTOIDA LOMPAKKOSOVELLUKSIA

eIDAS-asetusehdotuksen valmistelu

Valmisteilla olevaan EU-asetukseen digitaalisesta identiteetistä sisältyy myös eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakkosovellus, (EUDI-wallet).

Lompakkosovelluksen tekninen määrittely (Toolbox)

Lompakon viitearkkitehtuuria valmistellaan kansainvälisessä työryhmässä johon Suomesta osallistuu Digi- ja väestötietovirasto.

Rajat ylittävä pilotointi (LSP)

Suomi on osallistuu kolmeen pilottikonsortioon jossa testataan lompakoiden toimivuutta ja käyttötarkoituksia. Valtiovarainministeriö ja DVV osallistuvat kaikkiin kolmeen konsortioon.

- [DC4EU](#) (OPH)
- [POTENTIAL](#) (Traficom)
- [EWC](#) (Vero, PRH, Valtiokonttori).

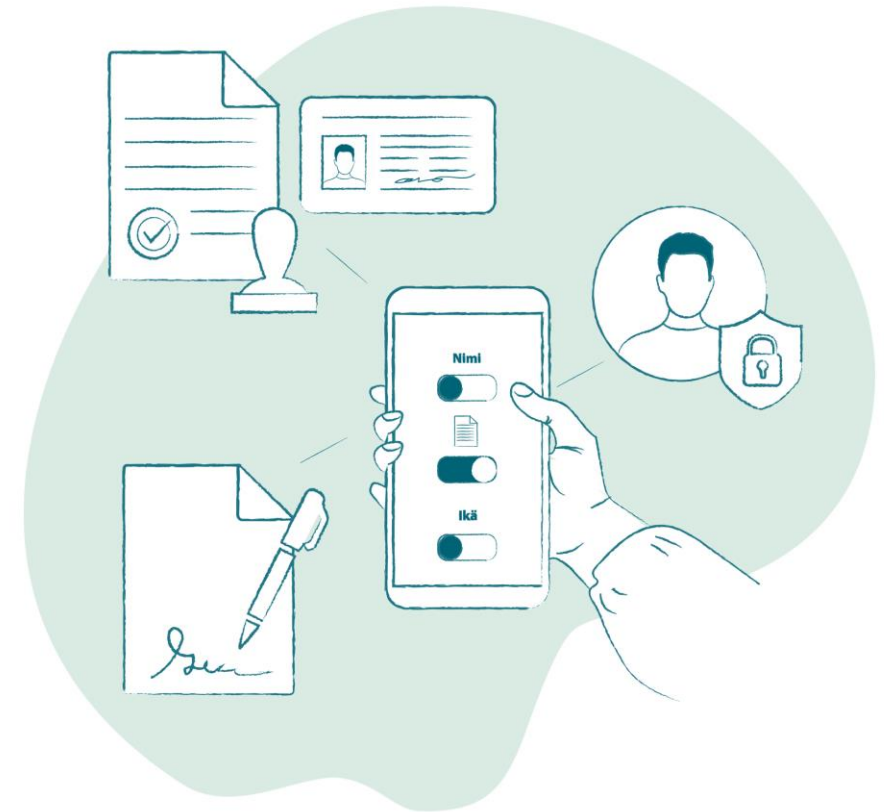
MIKSI LOMPAKKO?

- Uusi tunnistautumisen ja esim. sähköisen allekirjoittamisen väline EU:ssa
- OmaData: Lompakkoon tuotavat tiedot ovat henkilön omassa lompakossa, eivät keskitetyssä rekisterissä.
- Yksityisyydensuoja: tiedon tuottajan ja tiedon hyödyntäjän välillä ei suoraa yhteyttä kun tiedot kulkevat lompakkoon ja lompakosta eteenpäin.
- Mahdollistaa tiedon vaihdon julkisen ja yksityisen sektorin välillä
- Hajautettu, luottamusverkostoon perustuva rakenne
- Tiedon luotettavuuden todentaminen helpompaa vaikka tiedon esittäjänä yksilö.
- Tietoa voidaan tuottaa eri lähteistä ja myös eri luottamustasoilla.

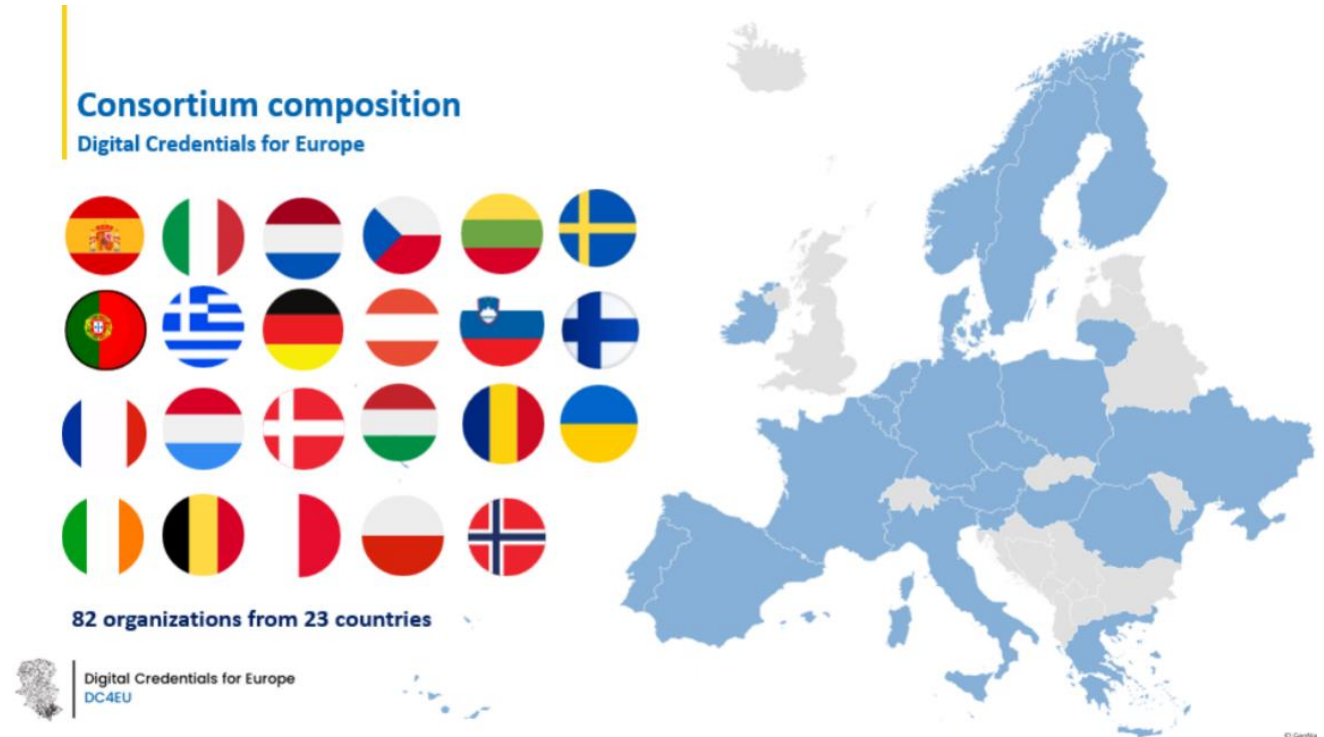
MITÄ LOMPAKKO ON KÄYTÄNNÖSSÄ

- Yksilö lataa omaan kännykkäänsä lompakkosovelluksen
- Henkilö tunnistautuu ja tuo sovellukseen hänen “ydinidentiteettinsä”
- Jatkossa henkilöä voi käyttää lompakkoa yhtenä sähköisen tunnistautumisen ja esim. allekirjoittamisen välineenä
- Henkilö voi tuoda lompakkoonsa myös muita todisteita erilaisista lähteistä – esim. tiedon suoritetusta tutkinnosta tai tiedon ajo-oikeudesta.
- Henkilö voi käyntiasiainnissa tai sähköisessä asiainnissa hyödyntää lompakkoon lataamiaan tietoja.
- Tietoja lompakosta pyytävä taho voi tarkistaa tiedon luotettavuuden varmenteiden/leimojen/luottamuslistojen perusteella.

DC4EU-KONSORTIO

- <https://dc4eu.eu/>
- 23 maata, 82 organisaatiota
- Hankkeen kesto 1.4.2023-31.3.2025
- Käyttötapaukset
 - **Vahva sähköinen tunnistaminen (DVV)**
 - **Tutkintotodistukset, opintotiedot ja ammattipätevyydet**
 - Sosiaaliturva

SUOMEN OSALLISTUMINEN

- Pilotissa mukana
 - VM – koordinoi kaikkia eri konsortioita
 - DVV - toteuttaa lompakon ja ydinidentiteetin (PID)
 - OPH – Opintoihin liittyvien todisteiden vienti lompakkoon ja hyödyntäminen lompakosta

PILOTOINNIN LÄHTÖKOHDAT

- Datan yhteensopivuuden parantaminen rajat ylittävässä tiedonvaihdossa
- Yhteentoimivuuden ja skaalautuvuuden testaaminen kansallisesti ja useasti rajat ylittävissä konteksteissa
- Keskitämätön ja luottamusverkostoon perustuva tiedon vaihto
- Palauteen ja kehitysehdotusten antaminen lompakkosovelluksen arkkitehtuurista ja käytettävyydestä

KANSALLISET TAVOITTEET JA TUOTOKSET

- Kansalliset tavoitteet
 - Tukea EUDI Toolbox:n määrittämän viitearkkitehtuurin mukaisten luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön **kansallisten lompakkosovellusten kehittämistä**.
 - Keskeisten **ministeriöiden ja virastojen sitouttaminen** digitaalisten lompakkosovellusten hyödyntämiseen.
 - **Rajat ylittävän yhteensopivuuden** takaaminen.
 - **Yksityisen ja julkisen sektorin** välisen yhteensopivuuden takaaminen.
 - **Vaikuttaminen** eIDAS-asetusvalmisteluun ja EUDI Toolbox-työhön.
- Pilotoinnit ovat 50% kansallisesti rahoitettavia. VM rahoittaa Suomen osuuden JulkICT-osaston määrärahoista.
- Tuotokset
 - ARF:n (viitearkkitehtuuri) mukaiset kyvykkyydet pilotoituina esituotannollisessa ympäristössä
 - Attribuuttitodistukset ja PID-tiedot (Person Identification Data – henkilön ydinidentiteetitiedot).
 - Kansalliset lompakkosovellukset.
 - Attribuuttitodistusten ja PID-tietojen hyödyntäminen asiointipalveluissa.

KÄYTTÖTAPAUKSET, DC4EU-KONSORTIO

Education

- ✓ Educational credentials to support lifelong learning
- ✓ Non-foundational IDs
- ✓ Professional qualifications

Social Security

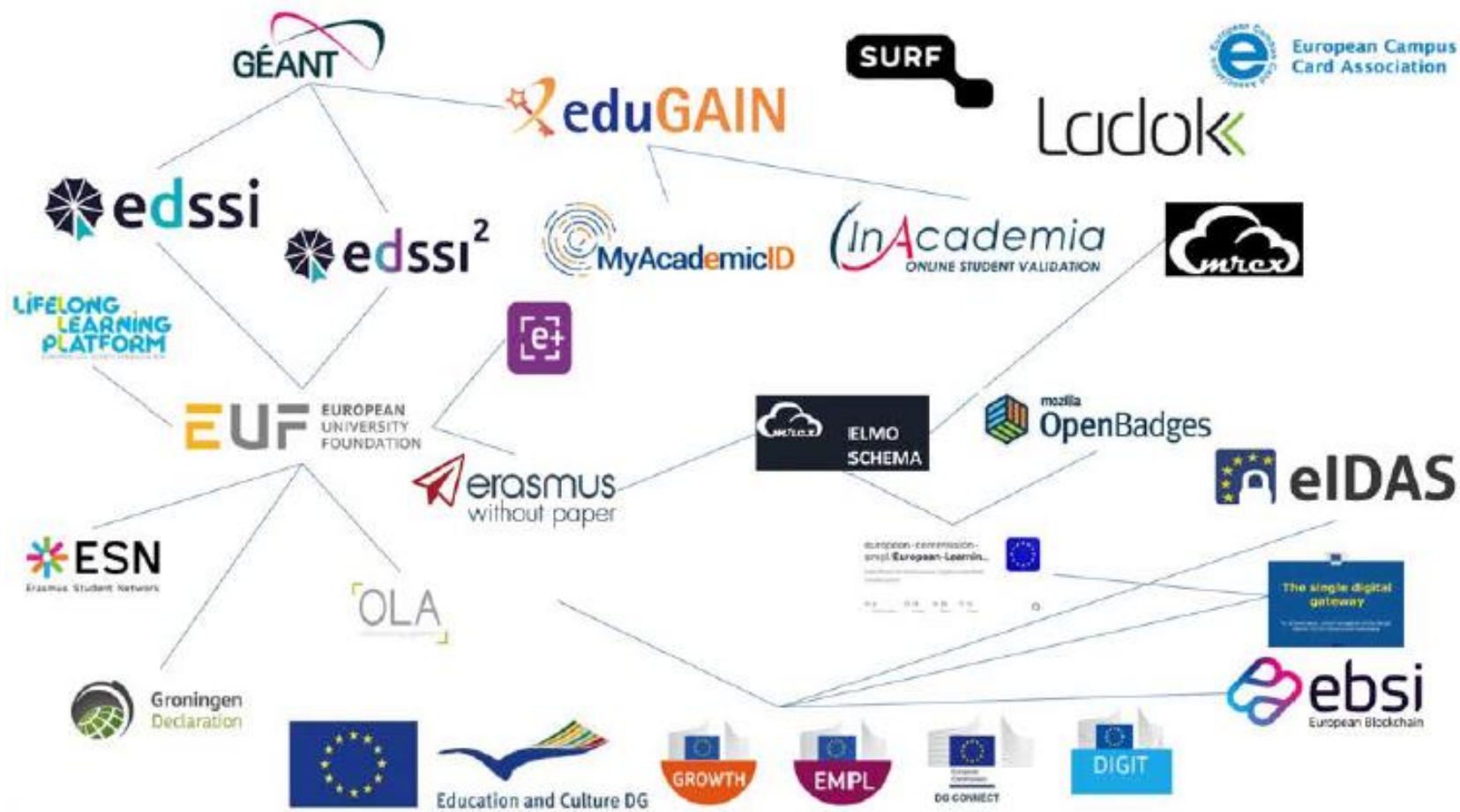
- ✓ PDA1 (Portable documents A1)
- ✓ EHIC (European Health Insurance Card)

Link between Educational and Social Security:

student's onboarding journey will link to EHIC's onboarding.

HANKE EI TOIMI TYHJIÖSSÄ

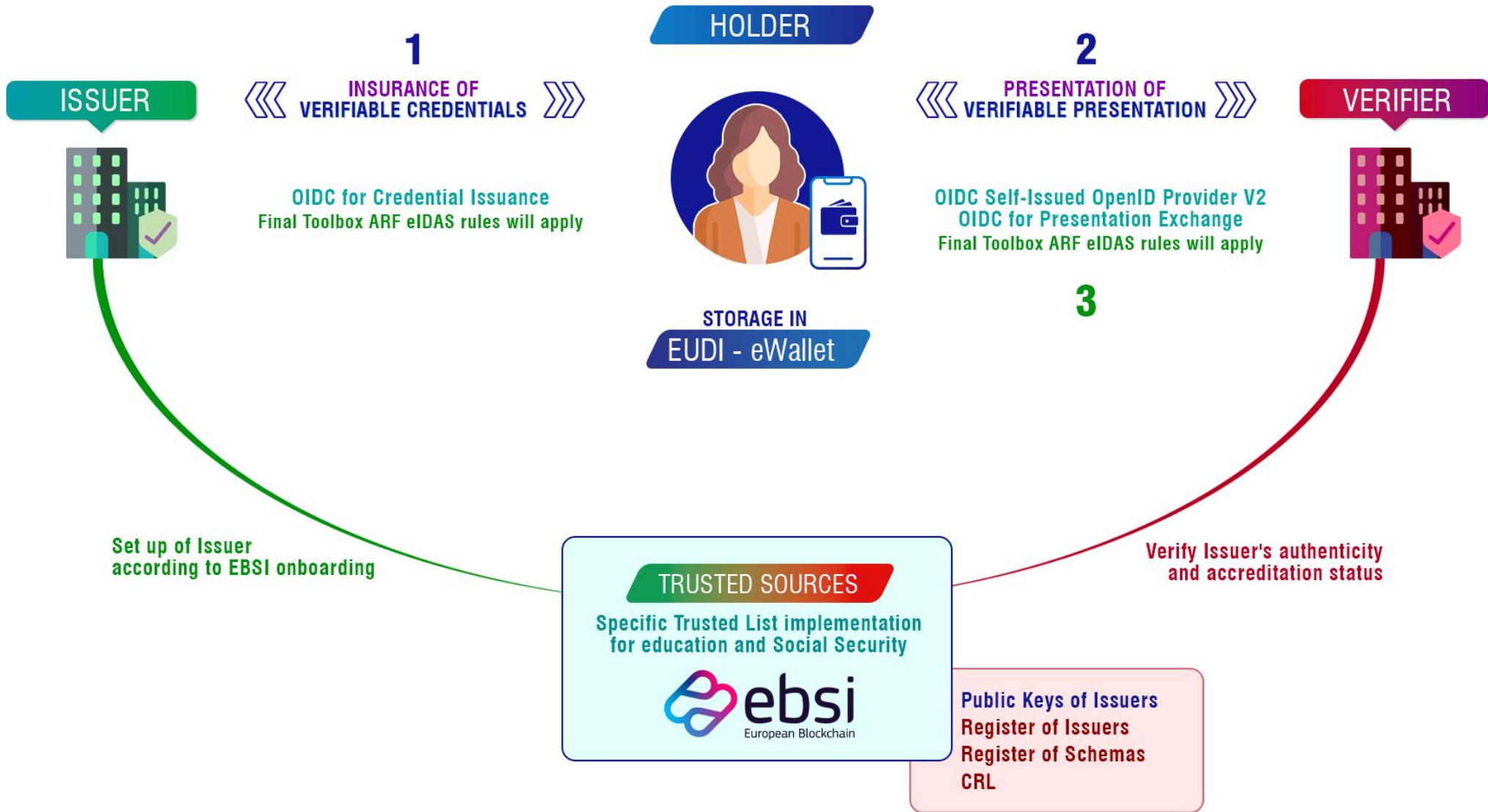

YHTEENTOIMIVUUS JA OLEMASSAOLEVAT RATKAISUT

HYÖDYNNETÄÄN OLEMASSA OLEVAA JA LUODaan YHTEENTOIMIVIA PALVELUITA

- EBSI lohkoketjuun perustuvan luottamusverkoston hyödyntäminen (?)
- Yhteismitallinen tietomalli (ELM3.0?)
- ELMO to ELM-konversio, OpenBadges to ELM-konversio
- Esim. EMREX ja eduGAIN yhdyskäytävät
- Interaktio Europassin ja EDC:n kanssa

OPINTOTIETOJEN VAIHDON KENTTÄ

- Lompakot ja DC4EU vain yksi lähestymiskulma kansainväliseen opintotietojen vaihtoon.
 - Tiedonvaihdon periaatteessa korostuu yksilön autonominen hallinta omasta datastaan ja hajautetun vaihtoehdon mahdollisuuksien tutkiminen

OPIKELU TOISESSA POHJOISMAASSA TAI BALTIASSA

- *Maailman sujuvinta maiden välistä arkea ja liikkuvuutta digitalisaation avulla-hankkeen* tavoitteena on sujuvoittaa ihmisten ja yritysten rajat ylittävää arkea ja liikkumista edistämällä tiedon vaihtoa Pohjoismaissa ja Baltiassa.
- Opetushallitus vastaa hankkeessa *Opiskelemaan toiseen Pohjoismaahan ja Baltiaan -työpaketista*, joka on erillisrahoitteinen ja kestää vuoden 2024 loppuun asti.
- Hankkeen tiimoilta on julkaistu TemaNord-sarjassa ["Baseline study of cross-border data exchange in the Nordic and Baltic countries"](#) (norden.org)
- Hanke julkaisee rajat ylittävän tiedon vaihdon käsikirjan ja jakaa hyviä käytänteitä tiedonvaihdon vahvistamiseksi ja tehostamiseksi. **Handbook of cross-border data exchange within the Nordic and Baltic countries** julkaistaan marraskuussa 2023 [Pohjoismaisen yhteistyön sivuilla](#).
- 2024 toteutetaan Pohjoismaiden ja Baltian osallistujamaiden välinen tiedonvaihdon pilotti.
- Seuraa: <https://wiki.dvv.fi/pages/viewpage.action?pageId=133734294>

Asetus digitaalisesta palveluväylästä (Single Digital Gateway, SDG)

- Single Digital Gateway (SDG) -asetus eli [EU-asetus yhteisen digitaalisen palveluväylän perustamisesta \(\(EU\) 2018/1724\) tuli voimaan 21.11.2018.](#)
 - EU:n laajuinen asetus jolla helpotetaan usealla toimenpiteellä ihmisten liikkuvuutta EU-alueella
- Digitaalisen palveluväylän EU-kansalaisille ja yrityksille näkyvä osa on Your Europe -verkkopalvelu, jonka kautta he löytävät keskeisen informaation ja sähköiset palvelut. Sitä täydentämään linkitetään:
 - EU:n verkkosivuja
 - Kansallisia verkkosivuja (tiedot ja palvelujen kuvaukset)
 - sähköisiä asiointipalveluita
 - Neuvontapalveluita
- Tarkoituksena on lisätä, täydentää ja selkeyttää sisämarkkina-asioita koskevaa verkossa jo olevaa tietoa
- **Lisäksi halutaan helpottaa EU-kansalaisten ja yritysten pääsyä menettelyihin sähköisesti myös rajat ylittävissä tapauksissa.**
 - **Kansalaisen niin pyytäessä viranomaisen voi siirtää rekisteristään tietoa toiselle viranomaiselle.**
 - **Once-only periaate**

Once Only-periaate ja OOTS-järjestelmä

- Once only –periaatteella tarkoitetaan sitä, että jos yksilön tai yrityksen menettelyssä tarvitsema todistusmateriaali on jo jossain julkisen hallinnon rekisterissä, hänen ei tarvitse toimittaa sitä uudelleen
- Yhden kerran periaatteen toteuttamiseksi komissio on antanut toimeenpanoasetuksen Once Only –periaatteen teknisen järjestelmästä (OOTS).
- Suomen keskitetystä yhteyspisteen rakentamisesta ja OOTS-järjestelmän käyttöönoton koordinaatiosta vastaa Keha-Keskus.
- Opintoihin liittyvät prosessit joissa OOTS:in käyttö viranomaisille velvoittavaa:
 - Opintotuen hakeminen
 - Haku kolmannen asteen opintoihin
 - Akateeminen aiempien tutkintojen ja opintojen tunnustaminen (ei sovelleta kansallisena palveluna)
- Toteutusta edistetään vuonna 2024
- Lisää tietoa OOTS-järjestelmästä
 - <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/download/attachments/592642240/OOTS-Factsheet-FI.pdf>
 - <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/wikis/display/OOTS/OOTSHUB+Home>
 - KEHA-keskuksen SDG-tiimi: sdg.finland@ely-keskus.fi

Europassi ja digitaaliset osaamistodistukset

- Euroopan komissio ylläpitää ja kehittää Europassin digitaalisen osaamistodistuksen infrastruktuuria (EDCI)
- Koulutuksen järjestäjät voivat Europass-verkkoalustan kautta myöntää digitaalisia todisteita kuten tutkintotodistukset ja myös todistuksen liitteet.
 - Edellyttää sähköisen leiman käyttöä organisaatioissa – leiman avulla todisteet ovat helposti varmennettavissa
 - Todisteet voidaan luoda verkkotyökalulla tai siirtää tiedot rajapintoja pitkin
- Suomessa Europassin käyttöä tukee Opetushallitus:
 - <https://www.oph.fi/fi/europassi>
- Lisää tietoa Digitaalisista osaamistodistuksista:
 - <https://europa.eu/europass/fi/what-are-digital-credentials>
 - <https://europa.eu/europass/en/how-issue-european-digital-credentials>

EMREX

- Verkosto, johon liittyminen vapaaehtoista
- Tarjoaa järjestelmän tietojen siirtämiseen korkeakoulusta toiseen (Suomessa siirrettävät tiedot kuitenkin tulevat Virrasta)
- Ei rajoitu vain EU-alueelle
- Tällä hetkellä siirretään pääasiassa kolmannen asteen tietoja
- Suomessa pääasiallisena käyttötarkoituksena opintosuoritusten hyväksiluku
- Suomessa palvelua ylläpitää CSC

Rajat ylittävät (opintosuoritus)tiedon vaihdon palvelut

	Mihin tarkoitukseen?	Minkä koulutusasteen tietoja?	Tiedon tuottaja palveluun	Tiedon vastaanottaja	Tiedon vaihdon mahdollistava palvelu	Tiedon vaihdon tapa	Mihin tiedon luotettavuus perustuu	Olemassa oleva?
EMREX	Opintojen hyväksiluku	Kolmas aste	koulutuksen järjestäjä/kansallinen tietovaranto	koulutuksen järjestäjä	kansallisesti keskitetty (CSC)	rajapinnat	Verkoston keskinäinen luottamus	Kyllä
EDC (Europassi)	Osaamisen näkyväksi tekeminen	periaatteessa ei rajaa, myös epämuodollinen koulutus mahdollinen	koulutuksen järjestäjä	Palvelun sisällä yksilö, joka voi jakaa tietojaan itsenäisesti	EU Komissio	Tiedon tuottaminen: sähköinen asiointi tai integraatio / Tiedon hyödyntäminen: PDF tai linkki asiointipalveluun	Sähköinen leima	Kyllä
SDG OOTS	Korkeakoulutukseen hakeutuminen, opintotuen hakeminen	toisen ja kolmannen asteen tutkintotodistukset, opintotuen hakemisen kannalta olennaiset tiedot	kansallisesti keskitetty tietovaranto	lähtökohtaisesti kansallisesti keskitetty palvelu (Opintopolku / Kela)	kansallisesti keskitetty (Keha-keskus)	Rajapinnat	Viranomaisten väliset rajapinnat	ei vielä, rakennetaan 2024/2025
EUDI-lompakko (DC4EU)	OmaData, omien tietojen jakaminen eri tarkoituksiin	lähtökohtana kaikki viralliset koulutusasteet	lähtökohtana kansallisesti keskitetty, arvioidaan myös hajautettua vaihtoehtoa	Yksilö omaan lompakkoonsa, joka voi jakaa tietojaan itsenäisesti	osittain hajautettu (lompakot)	Tiedon tuottaminen: rajapinta / Tiedon hyödyntäminen: rajapinta tai fyysinen asiointi	sähköiset leimat/varmenteet	esituotannollinen pilotti päättyy 3/2025

Kaiken onnistumisen edellytyksenä identiteetinhallinnan ratkaiseminen

- Olennaisena edellytyksenä eri ratkaisujen toimivuudelle on henkilön tunnistaminen ja yksilöinti samaksi henkilöksi sekä tietoa luovuttavassa että vastaanottavassa palvelussa/maassa
 - Jo kansallisesti identiteetinhallinnan yhteentoimivuudessa riittää kehitettävää (asiaa selvittänyt OKM:n vetämä Opetuksen ja koulutuksen toimialan identiteetinhallinnan kehittämistyöryhmä)
 - eIDAS-identiteettiä tulee olla mahdollista käyttää suomalaisissa asiointipalveluissa
 - EU:n ulkopuolisten opiskelijoiden tunnistaminen ja yksilöinti tulee ratkaista koordinoitusti, mielellään kansallisesti
 - Myös tunnistautumisen tason vaatimusten pohdinta – milloin vahva tunnistautuminen on välttämätöntä ja milloin ei

KIITOS!

DC4EU project is co-funded by the EU's Digital Europe Programme under Grant Agreement no. 101102611

**Co-funded by
the European Union**